

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

Λονδίνο, 9 Νοεμβρίου 2018

«Ανάλυση των ελληνικών εξαγωγών στο ΗΒ, 1962-2017»

Το διμερές εμπόριο με το Ηνωμένο Βασίλειο, σύμφωνα με τη βάση στατιστικών δεδομένων των Ηνωμένων Εθνών, παρουσιάζει διαχρονικά αυξητικές τάσεις. Οι τάσεις αυτές είναι εύκολα εξηγήσιμες, τόσο λόγω της σταθερής φιλελευθεροποίησης του διεθνούς εμπορίου, όσο και της γενικότερης οικονομικής ανάπτυξης που παρουσίασαν οι δύο χώρες σε αυτή τη χρονική περίοδο, ενώ δεν θα πρέπει να παραλειφθεί και ο θετικός αντίκτυπος της ανόδου των τιμών στην απεικόνιση των εμπορικών ροών.

Η Ελλάδα παρουσιάζει διαχρονικά έλλειμμα στο διμερές εμπόριο αγαθών, το οποίο έχει αισθητά μειωθεί τα τελευταία χρόνια, λόγω των εσωτερικών οικονομικών συνθηκών. Το έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών υπερκαλύπτεται από το ισχυρό πλεόνασμα του εμπορίου υπηρεσιών, χάρις στον τουρισμό και τη ναυτιλία. Ειδικότερα για τις ελληνικές εξαγωγές αγαθών στο Ηνωμένο Βασίλειο, η ανάλυση κατά κλάδους προϊόντων δείχνει την σταθερά αυξανόμενη διαφοροποίηση του προϊόντικού μείγματος, με την άνοδο και πτώση κάποιων εξαγωγικών κλάδων να συνδέονται αφενός με το εσωτερικό παραγωγικό δυναμικό και αφετέρου με τις ευρύτερες διεθνείς εξελίξεις.

Παρότι το ΗΒ είναι ένας από τους πιο παραδοσιακούς εταίρους της Ελλάδας, καθώς αυτό οδεύει προς την Έξοδο από την ΕΕ, χωρίς σαφή εικόνα για τη μελλοντική εμπορική σχέση του με τα Κ-Μ, οποιαδήποτε πρόβλεψη για το μέλλον είναι παρακινδυνευμένη. Είναι, πάντως, αναντίρρητο ότι η ενδεχόμενη επιστροφή σε διεξαγωγή εμπορίου βάσει κανόνων ΠΟΕ θα είχε σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις επί βασικών εξαγωγικών προϊόντων της χώρας μας.

Πιο συγκεκριμένα:

Το διμερές εμπόριο αγαθών σε όρους δολαρίου σε τρέχουσες τιμές έχει 24-πλασιαστεί στο διάστημα 1962-2017. Λόγω και χαμηλής βάσης, η αύξηση αυτή ήταν ταχύτερη τις δεκαετίες 1960-1970-1980, ενώ από το 1990 και έπειτα, παρατηρείται επιβράδυνση, η οποία σχετίζεται με την ωρίμανση του διμερούς εμπορίου και τις γενικότερες διεθνείς εμπορικές και οικονομικές εξελίξεις. Το 1962, η αξία του διμερούς εμπορίου είχε καταγραφεί στα 100 εκατ. δολάρια με τις ελληνικές εξαγωγές στα 29 εκατ. δολάρια. Το 2017, η αξία είχε ανέλθει στα 2,4 δισ. δολάρια, με τις ελληνικές εξαγωγές να ανέρχονται στα 1,1 δισ. δολάρια (38 φορές επάνω σε σχέση με το 1962). Αν και η άνοδος είναι ακόμη πιο εντυπωσιακή σε όρους στερλίνας, η άνοδος σε πραγματικούς όρους είναι σαφώς μικρότερη λόγω του πληθωρισμού. Ο παρακάτω Πίνακας απεικονίζει τους μέσους όρους των ελληνικών εξαγωγών για κάθε δεκαετία.

Πίνακας 1: Μέσος Όρος ελληνικών εξαγωγών στο ΗΒ ανά δεκαετία,

Ετήσιος μ.ο. Εξαγωγών	1960s (8 έτη)	1970s	1980s	1990s	2000s	2010s (8 έτη)
Σε όρους \$, τρ.τ	31.195.371	132.561.441	422.709.127	718.143.406	1.038.751.786	1.095.372.572
Σε όρους £, τρ.τ	11.693.690	63.791.173	260.945.361	444.115.653	603.790.284	727.860.428
%		446%	309%	70%	36%	21%
Σε τιμές 2017 £	168.103.615	390.947.875	619.324.588	698.629.428	780.656.258	767.634.584
%		133%	58%	13%	12%	-2%

Σε όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, το διμερές εμπόριο αγαθών είναι ελλειμματικό για την Ελλάδα με αυξομειώσεις ανάλογα με την περίοδο. Λαμβάνοντας ως μέτρο σύγκρισης το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σταθερή βελτίωση για την Ελλάδα με το ποσοστό κάλυψης το 2017 να ανέρχεται στο 87%, όταν το 2009, το αντίστοιχο ποσοστό ήταν στο 34%. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην πτώση των βρετανικών εξαγωγών κατά περίπου 40% και την άνοδο των ελληνικών κατά 60% σε όρους στερλίνας. Αν και αρκετά υψηλό, το ποσοστό κάλυψης το 2017 δεν είναι το ιστορικά υψηλότερο καθώς το 1985 το ποσοστό κάλυψης είχε ανέλθει στο 95%. Σε επίπεδο δεκαετίας, η τρέχουσα παρουσιάζει αντίστοιχα υψηλά ποσοστά κάλυψης με τη δεκαετία 1980, ενώ στο σύνολο της περιόδου εξέτασης το ποσοστό κάλυψης είναι 53%.

Η σημασία του διμερούς εμπορίου αγαθών, συγκρινόμενη με το εμπόριο με τον υπόλοιπο κόσμο, είναι ελαφρώς φθίνουσα και για τις δύο χώρες. Εντούτοις, το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί για την Ελλάδα έναν από τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους διαχρονικά. Σε όλη την περίοδο 1962-2017, το ΗΒ απορροφά περίπου το 5-6% των ελληνικών εξαγωγών αγαθών. Το ποσοστό αυτό έχει ελαφρώς μειωθεί στο 4% από το 2010 και μετά, κυρίως λόγω του αυξημένου μεριδίου πετρελαιοειδών στο προϊόντικό μείγμα των ελληνικών εξαγωγών, που ένα μικρό μόλις μέρος του κατευθύνεται στο ΗΒ.

Αντιστοίχως, η Ελλάδα αποτελεί για το Ηνωμένο Βασίλειο μια μεσαίου μεγέθους αγορά για τα βρετανικά προϊόντα. Είναι ενδεικτικό ότι σε όλη τη διάρκεια της περιόδου 1962-2009, το ποσοστό των βρετανικών εξαγωγών αγαθών που κατευθύνονται στην Ελλάδα είναι αξιοθαύμαστα σταθερό πέριξ του 0,6-0,7% επί του συνόλου των βρετανικών εξαγωγών. Από το 2009 και έπειτα, λόγω της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας, το ποσοστό αυτό μειώνεται κατά 50% και κυμαίνεται πλέον στο 0,3%. Αντίστοιχα, πτωτική εικόνα παρουσιάζει και το μερίδιο των ελληνικών προϊόντων που εισάγεται στο ΗΒ, καθώς έχει κατέλθει στο περίπου 0,15-0,2% επί του συνόλου από 0,3% τη δεκαετία του 1980. Αυτή η εξέλιξη συνδέεται κυρίως με την ανάδειξη νέων παγκόσμιων εμπορικών δυνάμεων και της άρσης εμποδίων στο διεθνές εμπόριο.

Αναφορικά με τους σημαντικότερους εξαγωγικούς κλάδους της Ελλάδας, το κυριότερο χαρακτηριστικό της περιόδου 1962-2017 είναι η επίτευξη ενός αρκετά διαφοροποιημένου προϊόντικού μείγματος. Στην αρχή της εξεταζόμενης περιόδου, τα 10 σημαντικότερα προϊόντα, βάσει διψήφιας δασμολογικής ανάλυσης, αντιπροσώπευαν το 90% των ελληνικών εξαγωγών, ενώ πλέον αντιπροσωπεύουν το 72%. Η θετική αυτή εξέλιξη αντικατοπτρίζει, εν πολλοίς, την μετάβαση της ελληνικής οικονομίας σε ένα άλλο παραγωγικό μοντέλο, αλλά και τη διεύρυνση του διεθνούς εμπορίου, ως απότοκο της φιλελευθεροποίησης του παγκόσμιου εμπορίου και της εμβάθυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο οικονομικό και εμπορικό πεδίο. Είναι αξιοσημείωτο ότι τη δεκαετία του 1960, οι εξαγωγές φρούτων και λαχανικών, νωπών ή παρασκευασμένων, προς το ΗΒ αντιπροσώπευαν το 63% του συνόλου των εξαγωγών, ενώ την τρέχουσα δεκαετία αντιπροσωπεύουν μόλις το 15%. Κλάδοι όπως τα φαρμακευτικά προϊόντα, ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός (κυρίως καλώδια και τηλεφωνικές συσκευές) και τα μη σιδηρούχα μέταλλα (αλουμίνιο, χαλκός) τα οποία αντιπροσωπεύουν την τρέχουσα δεκαετία ποσοστά 13%, 13% και 12% αντίστοιχα επί του συνόλου, μέχρι και τη δεκαετία του 1980 δεν αντιπροσώπευαν

πάνω από 2% έκαστος. Αντίστοιχο δυναμισμό από το 2000 και έπειτα δείχνουν και οι κλάδοι των γαλακτοκομικών (γιαούρτι) και των πλαστικών, οι οποίοι είχαν ισχνή παρουσία προηγουμένως.

Στον αντίποδα, άλλοτε δυναμικοί κλάδοι της ελληνικής οικονομίας, όπως ο κλάδος ενδυμάτων που αντιπροσώπευε το 15% των ελληνικών εξαγωγών στο ΗΒ τη δεκαετία του 1990, λόγω της εισόδου νέων ανταγωνιστών από την Ασία, καταλαμβάνει πλέον στη βρετανική αγορά μερίδιο επί των ελληνικών εξαγωγών μόλις 3%. Ο παρεμφερής κλάδος του βαμβακιού και των υφαντικών ινών που αντιπροσώπευε το 10% των ελληνικών εξαγωγών τη δεκαετία του 1980 ουσιαστικά εξαφανίστηκε. Ανάλογα ισχυρή πτωτική τάση παρουσιάζουν ο κλάδος μηχανημάτων (10% τη δεκαετία του 1960), τα ορυκτά (αφορά κυρίως τσιμέντο) και τα προϊόντα σιδήρου, με κάθε περίπτωση να έχει διαφορετικές αιτίες (παύση εσωτερικής παραγωγής, μείωση εξαγωγικής ζήτησης σε ΗΒ και στροφή σε άλλες αγορές κ.ο.κ.). Ιδιαίτερη αναφορά, θα πρέπει να γίνει και στα προϊόντα πετρελαίου τα οποία τη δεκαετία του 1970 αντιπροσώπευαν το 18% των ελληνικών εξαγωγών στο ΗΒ. Αν και η ΕΛΣΤΑΤ συνεχίζει να καταγράφει υψηλές εξαγωγές αυτής της κατηγορίας προϊόντων προς το ΗΒ (μερίδιο περίπου 10% επί του συνόλου), τα στοιχεία της βρετανικής στατιστικής αρχής, στην οποία βασίζεται η ανάλυση, καταγράφουν εισαγωγές πολύ χαμηλότερης αξίας.

Τα διαθέσιμα στοιχεία για το διμερές εμπόριο υπηρεσιών εκτείνονται σε μικρότερο χρονικό διάστημα, είναι αποσπασματικά και δεν μπορούν να εξαχθούν ειδικά συμπεράσματα. Επισημαίνεται, πάντως, η διαχρονικά σημαντική συμβολή των εισπράξεων από μεταφορικές υπηρεσίες, αλλά κυρίως από τον εισερχόμενο στην Ελλάδα τουρισμό, ο οποίος συμβάλλει καθοριστικά στο συνολικά θετικό εμπορικό ισοζύγιο με το ΗΒ.

Συμπερασματικά, το διμερές εμπόριο αναπτύχθηκε ταχύτατα στις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες τόσο λόγω ενδογενών παραγόντων (ταχεία ανάπτυξη, αύξηση εισοδημάτων κ.ο.κ.), όσο και εξωγενών παραγόντων, όπως η φιλελευθεροποίηση του εμπορίου με κορυφαίο γεγονός και για τις δύο χώρες τη συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Από τη δεκαετία του 1990, η ωρίμανση των διμερών εμπορικών σχέσεων, σε συνδυασμό με την ανάδυση νέων εμπορικών δυνάμεων, οδήγησε σε μια πιο μετριοπαθή αύξηση του διμερούς εμπορίου, η οποία ανακόπτεται το 2008-2009, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Η ελληνική κρίση αποτελεί την αιτία μερικής εξισορρόπησης του διμερούς εμπορίου αγαθών, αλλά και σταδιακής συρρίκνωσης της σπουδαιότητας της Ελλάδας για τα βρετανικά προϊόντα. Στο ίδιο διάστημα, από το 1990 και έπειτα, παγιώνεται η σημασία του βρετανικού εισερχόμενου τουρισμού στο διμερές εμπόριο υπηρεσιών, ο οποίος σε συνδυασμό με τις εισπράξεις από τη ναυτιλία συμβάλλουν στη διατήρηση εμπορικού πλεονάσματος υπέρ της Ελλάδας. Η Έξοδος του ΗΒ από την ΕΕ και η μορφή της μελλοντικής εμπορικής σχέσης δύναται να αποτελέσει τον καταλύτη αλλαγών στη διμερή εμπορική σχέση με απρόβλεπτες ακόμα επιπτώσεις για τα ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες.